

ספרים הם ידידים

מאת: רות גפן־דותן

קליקונת

כתבה: כריסטינה נסטלינגר (כלת פרס אנדרסן העולמי לס"י), עברית: ירדנה הדס, איורים: ברברה ולדשיץ, הוצאת: "מטר" 1992

כריכה קשה. אלבומי (21/30 ס"מ). 36 ע' לא ממוספרים על ניר איכותי. בכל ע' כיתוב ואיור המשתלבים ומשלימים האחד את משנהו.

ספרנו הנו ספר־ספור מחורז. הלשון תקנית, שירית, קצובה, וכאמור, מחורזת, קולחת. ודאי לא מעט בזכות המתרג' - ירדנה הדס, שהצליחה לתת לספורנו נוסח עברי הנראה, נקרא ונשמע כמקורי. עימודו האסתטי על איוריו הייחודיים (עליהם בהמשך) אכן מצדיקים את מידותיו האלבומיות.

"קליקונת" הנו ספור דמיוני־מונפש, בו "אדום ראה כחולה, כחולה פגשה אדום ובו במקום ידעו פתאום רק אהבה..." "... הגורמת תוך חצי דקה כזאת קליקונת מתוקה". אך, מסתבר, שלאחר עשרה ילדים ה"קליק" שובש והזוג האוהב עומד להפרד ואז... בתחבולה מאד מתוחכמת סכלו הילדים, (שכידוע, הם־הם הנפגעים בעתות כאלה) את המהלך וסוף טוב, הכל טוב: "היתה קליקונת משפחתית".

ספור, שבעידננו הנו כמעט ספור יומימי: ראשיתו אהבה עזה. הרחבת המשפחה "התקררות", מריבות, נתק, גרושים, כל כולו, לרוב, בידי המבוגרים. גורל הילדים, כחפצים ורכוש, מושא להכרעת המבוגרים בלבד. לפנינו איפוא, ספר של "כאן ועכשיו" ספר לכל, ואולי יותר מכל למבוגרים ולמחנכים.

האיורים - גדולים צבעוניים, אסתטיים מאד. לכאורה, גראפיים־גאומטריים, גופים בלתי מזהים. אך בלב כל גוף ו"שרטוט צבוע" ומופשט, עיניים מלאות מבע, הנותנות חיות וסמל ל"שרטוט" והופכות אותו לאיור רב משמעות וע"י כך אף משלימות ומעשירות את הכיתוב.

בכללן, פרט למידותיו האלבומיות, מזכיר הספר את "קט כחול וקט צהוב" של לאו לאונה הן במבנהו הספרותי־איורי והן בשימוש בדמויות הגראפיות־סמליות צבעוניות ל"גבורים".

סוגת יצירה ה"מכריחה" את הקורא ל"הכנס" לספור, להפעיל דימיון, רגש

וחשיבה כאחד.

לכן - לפנינו גם ספר שכל גיל יקבלנו, יבינו, יפנימו, ברמתו הוא. ספר, שבהחלט מתאים גם כשי לזוג צעיר (שישים לב!) - ולכל זוג "לחופ", שיזכור את...

וכמובן, הייתי קוראת אותו עם ילדים הנפגשים בתופעת הגרושים והפירוד וחוששים מפניה, והן, לאלה המתנסים בחוויה זו באל-כורחס. טוב גם לכל חברות, באשר היא, העומדת על סף "פיצוץ". כמובן וכנאמר - זה ספר לשיחה, לשעת ספור כזו ואחרת.
ולכן - כדאי מאד!

איוב, חלוק נחל והפיל

כתב: יורם קניוק, הוצאת: "הקבוץ-המאוחד" / "ידיעות אחרונות" / "ספרי חמד" - 1993, 75 עמ'.

בלשון מאד ייחודית, של בין לשון נער ופיוט, ספור עלילתי ואווירתי כאחד, שגבורו ספק-ילד - ספק-נער, אדם צעיר, שצמח (חזק כדי העלילה) מ"ילד" ל"נער" - והנו, לעומקו, ספור התבגרות, שהוא גם "התגברות" על "אני - רוצה - מיד - כאן - ועכשיו" (יכולת שפיטה וויתור על הנאת ההווה - למען האהוב - וחי).

ספורו של ילד מאד בודד, בלתי מובן לסביבתו, שהוא כמעט מנותק ממנה (כולל חוריו) שבמקרה (?) בין יתר אביזריו של "אלטעזאכן" מזדמן לו פיל שהוא "ילד של אלוהים" - פיל, אמיתי ואמין מאד, אך שלא הכל מסוגלים לראותו. לחבינו. לאהבו.

בעקבותיה של אותה "מציאה" מתגלה לנערנו, הנושא את השם הנורא "איוב" (אך כינויו רך וילדי: "יובי"). החברה האנושית על מעלותיה וחסרונותיה. על בני האדם ונוהגם כלפי ילדים בפרט, וזולתם בכלל. הוא מגלה את ה"מערכת", אך גם את המעטים והייחודיים כמו "חלוק הנחל", שהוא תרגום שמה של אשה בשם "פבל" ושהיא ספק אשה, ספק חלום, קוסמת או פיה... במהלך הספור לומדים גם החורים לחיות את חייהם (עם בנם) ב"כאן ועכשיו" - ואף ניצני אהבה פורחים במדבר (תרתי משמע).

ספורנו הוא גם ספור "חיפוש האני" - ואהבת הזולת. ספור בריחה מממסד אטום וכובל וחיפוש הדרך (אם ישנה) אל החופש האמיתי, שאין לו גבולות, פרט לגבולות שהגבלנו בהם את עצמנו. לכן, גם כבספורנו, מי שמגלה כל זאת, יכול לחזור ממסעו - בריחתו - ולחיות תוך הבנה וקבלה בחברה על

חוקיה ותקניה.

תוך כדי העלילה, אנו מגלים גם ספור מופלא בין בע"ח ענק - שלכאורה, אינו אלא מישוהוא עצום וכוחני (פיל) ובין גור־אדם שכוחו בתושייתו ובלבו. וזהו... אולי יותר מכל - ספור נוגע ללב, שלוקחנו הרחק אל תחומי "היה - או - לא - היה?" על גבול התהייה והידיעה שהיא "אי־פה גם, אתנו, כאן ועכשיו". עולם הפוקד ילדים ומבוגרים, שלכאורה נראים לנו "משועממים", "בלתי מובנים" "בלתי צפויים". ילדים, המנסים לחיות "כמו עולם" אך הם "עקשנים ואינדיבידואליסטים" ש"מורים ותלמידים כאחד מתעבים" (ראה שם, ע' 17). אנחנו מגלים בין דפי ספרנו את "חית השעשועים של אלוהים, שכל כולה נפש" ואת הרגע הזה, שבו אנחנו "נסים לדהור אל החופש" ולפרוח מן הקן המגן (זוכרים את "איה פלוטו?" ה"זקן" והטוב של לאה גולדברג?) לפנינו ספר שטוב כי ייקרא ע"י הורים ומחנכים וכמובן **שכדאי וכדאי!!!** שיש ל"פתחו" לגרות לקרוא בו, קוראים צעירים. בספרנו, בין השאר, ישנו גם שימוש מפתיע במטבעות לשון ובאיזכורי המקרא ושירה והקורא בו, בבואו לדון עליו, נוטה להסמלה והכללה (כדאי, לדעתך, לנסות לא להגרר אליהן). לפנינו איפוא, **סיפור טוב**, העשוי להנות רבים, מנקודות ראות שונות, שכמובן רצוי וחשוב לשוחח מתוכו ובעקבותיו על התרשמותם - תגובתם - של קוראיו מבני ראשית העשרה ועד...

ספור מוזר ומלא תמהון על האי הקטן האי הגיון

כתב: הפריים סידון, צייר: יוסי אבולעפיה, הוצאת: "כתר" ("כתר־לי") 1993

כריכה קשה 36. ע', אות בינונית. בספרנו, שילוב הרמוני של הומור (על גבול הסאטירה), חריזה, מיקצב, צליל ואיורים צבעוניים ו"קורצים" (על גבול הקאריקטורה).

משל מורחב ואלגורי **לכל** הקוראים, החל מקוראי בניקוד (רהוט) ועד... ועד...! הכיתוב (חכם), בצרופיו הלשוניים ובשילוב האסתטי והרעיוני שבין תוכן לאיור וכל־כולו יצירה עכשווית, עדכנית, מעין אצבע־מזהירה וקול קורא ומתאר העלול לקרות, וגם קורה, בחברה דמוקרטית כאשר "רוב" נכנע ל"מיעוט" או, כלשון סיומו של ספרנו; לפנינו יצירה על: "אנשים שלא שומרים על זכותם ולא נלחמים על אמונתם".

"... שמוותרים על הכל ככה סתם, ראויים לתואר ציבור מטומטם... ואנו תקווה, שהכל רק דימיון ורוב טיפש הנכנע למיעוט לא קיים במציאות..."

כל שיקרא בספר, בין עם ילדים צעירים ובין עם נוער, ראשית לכל, יהנה, יצחק במלוא פה, אבל יתחיל גם לחשוב!... (אולי יבין גם את סוד המשבר הממשלתי, שבעת כתיבת שורות אלה, עדיין הינו בעיצומו).
ספרנו - **ללא שיחה בעקבות "קריאת צוותא"** - יפסיד! (גם הספר וגם הקורא).
וכדאי גם לשים לאיורים, שהם לא רק חינוניים, אלא "משדרים" לנו מסר גם בזכות עצמם. מומלץ לכל המתלבטים בנושא "חינוך לדמוקרטיה" - כעזר (וכידוע, הומור טוב מסבר אוזן לב וראש מהרבה נאומים ורוב דברים).

עלילות דני מחונני

כתב: דוד אבידן, איירה: דפנה שחורי, הוצאת: "ירון - גולן - אורנית" 1992 - תשנ"ג

כריכה קשה. 34 ע' (ממוספרים) ב-4 פרקים, אות בינונית כיתוב משולב ברישומי שחור-לבן. ספר-ספור-מחורז, שבו הגבור הנו "מחונן", העולה בכשרונו על מלוא-עולם, כולל הוריו, מוריו וכד'. ספור, שבו עולם המבוגרים, בעצם, נלעג וראוי לבוז. שבו "לפעמים ילד קטן מבין עניין יותר מהורים בוגרים, לכן, אם יטרידו אותך ההורים בשטויות כמו גנים ובתי ספרים, אל תתרגש, רק תביט בשעון ותאמר: "אבא, אמא - פיפי ולישון!" ועוד פנינים מהסוג הנ"ל.

יחד עם כל האמור - הספר כתוב בכשרון והעלילה מתפתחת בקצב.

ילדים, - יהנו ממנו.

למבוגרים יהיה קשה לתווך בינם לבין הספר וילדים.

למי שאוהב סוגה זאת.

מי חטף את בועז?

כתבו: ימימה טשרנוביץ-אבידר ודנה אבידר, איורים: יוסי אבולעפיה, הוצאת: "כתר" (ראשית קריאה)

כריכה קשה. 143 ע' באות בינונית. ב-16 פרקי ספרנו, בסגנון תיקני קולח רצוף הומור ודו-שיח, ספור-מתח ראלי, בן זמננו ונופנו. ספור שתוך כדי עלילתו, צומחות וגדלות, מתבהרות דמויותיו שהן מאד אמינות, עדכניות וייחודיות.
ספור מרתק - המושך לקריאה - בהמשך אחד (אך טוב גם לקריאה רמה בהמשכים) שבו, על רקע אתר הסטורי-זארכיאולוגי, זמין לבקור כל אחד, ועל רקע המצב - הבטחוני - העכשווי (אינתיפאדה) אנו מכירים ילד נחוש ודבק

במטרתו וכלבו. מגלים משפחה על ייחודה, ליכודה והשוני שבין מרכיביה. נפגשים עם חברות אמת. עם דאגת צה"ל לכל יחיד בו, פוגשים גם "ערבי טוב" ו"יהודי רע". נער עולה. ילדי עיירה וילדי קבוץ ועוד... ועוד... וכל זאת בספור מובנה היטב, כיד לשונן וכשרונן של **האביזריות**, שזו להן היצירה **השלישית** הנכתבת ביחד (ובהחלט גם למי שבקי ביצירת י.ט.א. כלת פרס ישראל לס"י - קשה להבחין ב"תפר" כלשהו וב"מי תרמה מה" לספורנו). בסיומו של הספור נרמז לנו כי ספור נוסף עומד לבוא בעקבותיו. נצפה לו.

כדאי מאד, גם ילדים שלא תמיד נוטים לקרוא (ילדי ד'-ה'ו' +) יאהבו אותו, כי כאמור הוא רצוף מתח ועלילה מפותלת שבאה על פתרונה בשלום. סוגה הנדרשת ע"י ילדים בכל הגילים. טוב גם לקריאה בהמשכים. אפילו להמחזה ו/או סרט.

אגב, ב"הזדמנות זאת" כדאי להציג את שאר ספריה של י. אבידר לילד הקורא ברהיטות (בניקוד) כמו "שמונה בעקבות אחד" והאחרים.

פשוט ירחון לילדים של החברה להגנת הטבע

עורך: עמוס בר, גראפיקה ואיורים: נורית צרפתי

כידוע, ישנם ילדים המתקשים, נמנעים, נמנעים וכו' מלקרוא ברציפות בספרים. יחד עם זאת הם קוראים ברצון ובשמחה בטאונים שונים (המשמשים לא פעם, בנוסף מעצם ההנאה מהם - מעין מפתח לגרוי ולקריאה מעמיקה ורחבה יותר בספרים, בנושא שהבטאון "פתח לו פתח").

"פשוט" - ששניים מגיליונותיו האחרונים לפני - הוא בן 32 ע', רצוף תמונות ואיורים, ספורים, שירים, מכתבים, כתבות, חידות, קומיקס ועוד, כולם מנוקדים (באות גדולה ובנונית) בעימוד אסתטי, על נייר איכותי, כשבכל גיליון גם כרזה (פוסטר) יפהפיה - לקיר. "פשוט", למעשה מציע עולם טבע ומלואו. החומר מנופה. נקי. העריכה קפדנית ודייקנית. הסגנון רהוט ותקני. וכל ה"חבילה" כולה מסוג - **הכדאי אף כדאי!**

יפה גם כלווי (או הכנה, או/ו סכום) טיול. עבודות אישיות, העשרת נושא, העשרה אישית וכו'.

כדאי מאד שיובלט בגף המתאים בספריות.

עשוי, כאמור להיות גרוי לקריאה אם נכיר ונדע גם הספרים המרחיבים והמעמיקים במה שניתן לקרוא הצעיר ב"פשוט".

טוב גם כשי משפחתי **לכל!!!** (ניתן לחתום עליו בחברה להגנת הטבע).